

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת קדושים

אדר

השם מוריש ומעשיר:

ויקרא פרק יט פסוק לו מאזני צדק אבני צדק אפית צדק והיו צדק יהיה לכם אני יקזק אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים:

שאלות:

א { והנה שואלים חז"ל **בבא מציעא דף סא ע"ב** מדוע התורה מנמקת הטעם לאסור רמאות במסחר ולהתנהג ביושר כיון שאני הוצאתי אתכם מארץ מצרים: **ב** { **עוד יש לשאול בהקדם המבואר במסכת שבת דף לא ע"א** אמר רבא: בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, צפית לישועה, פלפלת בחכמה. והשאלה מדוע דבר הראשון ששואלים את האדם האם נשאת ונתת באמונה הרי אין ספק שלימוד תורה עולה על הכל ומן הראוי לשאול בראשונה קבעת עתים לתורה?

דרבן של בני אדם:

הנה כאשר האדם יורד לעולם, הניסיון הגדול ביותר שניצב לפניו בעבודת השם בתורתו ובתפילתו ובקיום המצוות הוא פרנסתו וקיום גופו שהיא מלחמת קיום, והרוח הנושבת בחלק מאנשי העסקים כי סוד ההצלחה בעסקיהם תלויה במה שיעשה כל מאמץ להגדיל את הרווח בזה שיוכל למכור את מרכולתו במחיר מפולפל לעומת המחיר שקנה, ולכן מנצל את חוסר המידע של הלקוח ואומר לו שיש בעיה קשה וצריך השקעה גדולה למרות שבפועל הדבר יכול להיות ממש קטן ודבר זה מצוי מאוד בכל מיני סוגי מסחר שאין לבני אדם הבנה מקצועית בדבר והן תלויים בחסדי המוכר או הספק, **כגון ההולך לקנות יהלומים** רוב העולם אינו מבין ולא מבחין בטיבו של היהלום דרגתו ורמתו, וההבדל בין יהלום ליהלום גדול מאוד והמוכר מנצל את חוסר ההבנה של הקונה ומצליח להוציא ממנו עשרת מונים ושמוח איך הצליח להרויח הרבה, כך דוגמה נוספת כאשר שולחים **רכב למוסך** לתקן מאחר ורוב בני האדם אינם מבינים בסוגי הבעיות ולכן סומך על הבחנת בעל המוסך ומשם הדרך קצרה עד שלפעמים כמעט לא עושים כלום וגובים כסף רב, דוגמה נוספת שבכדי להכביד המשקל במוצרים **מכניסים מים** ולא שמים לב, או **מצמצמים בכמות או בגודל** ובכך הכל נראה רגיל ולא שמים לב שמיעטו בכמות או בגודל למרות שהאריזה נשארה כבעבר, כגון חבילת **נייר טישו** התחילו בגודל לדרך 20 על 21 ס"מ לאחר מכן הורידו באורך ואח"כ ברוחב וכל שני ס"מ זה עשרה אחוז ובני אדם לא מרגישים שבעצם העלו את המחיר בצורה עקיפה ועוד דוגמאות רבות תן לחכם ויוסיף לקח, ועכ"פ המוכר או בעל העסק שמח שהצליח להוציא מחיר גדול ובכך מרבה את הונו, כמו כן האדם מבטל תפילה ולימוד תורה לצורכי עסקיו כי מבין שהוא מוכרח לנצל את זמנו להוסיף רווחים, אולם תורתנו מלמדת אותנו שכל ממון שמגיע לאדם שלא ביושר הולך לאבדון וסופו מפסידו ויוצא ממנו בכל מיני דרכים, וכן לעסוק באמונה שאין העושר בא מכוח מעשיו אלא מאת השם ולכן לא יבטל תורה ומצוות.

ביאור ראשון שיש עין רואה מלמעלה:

והשיבו על כך חז"ל במסכת בבא מציעא דף סא ע"ב אמר רבא למה לי דכתב רחמנא יציאת מצרים ברבית, יציאת מצרים גבי ציצית, **יציאת מצרים במשקלות?** אמר הקדוש ברוך הוא: אני הוא שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור, אני הוא שעתידי ליפרע ממי שתולה מעותיו בנכרי ומלוה אותם לישראל ברבית, וממי שטומן משקלותיו במלח, וממי שתולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא. וכפרש"י. **והוסיף בתורה תמימה ויקרא פרק יט פסוק לו** אשר הוצאתי וגוי' על תנאי שתקבלו עליכם מצות מדות, שכל המודה במצות מדות כאלו מודה ביציאת מצרים, וכל הכופר במצות מדות כאלו כופר ביציאת מצרים [תו"כ]: **ולפי"ז** מתבאר שזכירת יציאת מצרים המכוון בזה הוא להזהיר את האדם שיענש על מעשיו אפילו שבני אדם אינם יודעים הרי הדבר גלוי לפני הקב"ה כי עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים, ובזמננו הדבר מוחשי שרואים כיצד כל העולם נמצא על כף היד ורואים ושומעים וכותבים ומדברים והכל בשניות למרות המרחק של אלפי קילומטרים ולמרות כל המחיצות.

ביאור שני העושר והכבוד מאת הקב"ה:

אולם לענ"ד נראה להוסיף עוד בכוונת התורה ללמדנו כיון שכל העניין שאדם נוהג במרמה במסחרו הוא מפני שתולה את הצלחתו וכישלונו בחכמתו ומעשיו והוא חסר אמונה, אולם אדם המאמין שהי"ת הוא משפיל ואף מרים מעשיר או מוריש כי העושר והכבוד מאת השי"ת ואינו תלוי בחכמתו ומעשיו לא יבא לידי מרמה במסחרו, וכיון שיסוד האמונה נלמד מהוצאת בני"י ממצרים כדכתיב אנכי ה' אלוך אשר הוצאתך מארץ מצרים, והיינו שיסוד האמונה נלמד מהוצאת בני"י ממצרים, וממילא ינהג ביושר וישא ויתן באמונה. **ואכן כך מבואר במדרש תנחומא (ורשא) פרשת מטות סימן ו** ומקנה רב, זש"ה כי לא ממוצא וממערב (תהלים עה) **מהו כי לא ממוצא וממערב לא ממה שאדם יוצא ועמל בסחורה והולך ממזרח למערב נעשה עשיר, אלא אפילו פירש בספינות והולך ממזרח למערב וחוזר על המדברות ועל ההרים אינו נעשה עשיר, מהו ולא ממדבר הרים, אמר רבי אבא סנגוריא כל הרים שבמקרא הרים חוץ מזה שהוא רוממות שאין אדם מתרומם מן הדברים הללו, ומה הקב"ה עושה נוטל נכסים מזה ונותן לזה שנאמר (שם תהלים ע"ה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים, לכך נקרא שמים נכסים שנקסין מזה ונגלגין לזה, ולמה נקרא שמים זוזים שזוזים מזה ונותנין לזה, ממון מה שאתה מונה אינו כלום, מעות שהן מעת לעת, ובלשון הזה אתה דורש, וכן חנה אומרת ה' מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם (שמואל א ב) באף שהוא מביא על זה מרומם לזה, **שאלה מטרוניתא אחת את רבי שמואל בר חלפתא** בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו אמר לה לשה שנתאמר (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, אמרה לו ומאותה שעה עד עתה מהו עושה, **אמר לה יושב ועושה סולמות ומעלה לזה ומוריד לזה, לכך נאמר (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים, תדע לך כשבקש שיתעשרו בני גד ובני ראובן הפיל את****

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המדינים לפני ישראל כדי שיתעשרו בני גד ובני ראובן, מהו כתיב למעלה וישבו בני ישראל את נשי מדין ואת טפס ואת כל בהמתם ואת כל מקניהם ואת כל חילם בזו, ואחר כך כתיב ומקנה רב, הרי שהשפיל את המדינים ורומם לבני ראובן ולבני גד לקיים מה שנאמר כי לא ממוצא וממערב וגוי כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים.

קְוֹק מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר מִשְׁפִּיל אֶף מְרוֹמִם:

וכבר כתב שלמה המלך בחכמתו במשלי פרק כב (ב) עֲשִׂיר וְרֶשׁ נִפְגְּשׁוּ עוֹשֵׂה כִלְם יְקוֹק: וכתב מרן החיד"א לבאר בדרך רמז בספרו חומת אנך משלי פרק כב עשיר ורש נפגשו עושה כלם ה'. הראשונים פ' במ"ש רבינו האר"י ז"ל בפי' והי"ה מעשה הצדקה, דבמעשה הצדקה יהיה יחוד קב"הו, והרמז זרוע הנותן כמו וי"ו, וה' אצבעותיו רמז לה', והפרוטה רמז לוי"ד, וה' אצבעותיו של עני רמז לה' אחרונה, והוא יחוד שם הוי"ה, וז"ש עשיר ורש נפגשו זה נותן וזה מקבל עושה כלם ה' שבין שניהם נעשה יחוד הוי"ה: **אולם בדרך הפשט** ראיתי לבאר כי כאשר מזדמנים העשיר והעני להיפגש ביחד ורק אז נאלצים לדבר יחד, העשיר בליבו אומר מדוע הוא עני כנראה שהוא טיפש כי איך לא יודע לעשות עסקים כמוני ולהרויח, ואילו העני אומר בליבו שהעשיר כנראה מאוד פיקח וחכם ולכן הצליח להעשיר, אולם כאשר נפגשים ביחד ונאלצים לשוחח מחוסר ברירה פתאום מתגלה המציאות הפוך העשיר רואה העני מדבר בחכמה גדולה ואילו העני מתגלה לו שהעשיר ממש טיפש ובאותו מפתגם שניהם שואלים עצמן איך יתכן שזה עשיר והשני עני, והמסקנה שמגיעים בהכרח שלא מחכמה מעשירים ולא מטיפשות נעשים עני אלא העם עושה את כולם, כמו שכתוב **(בשמואל א פרק ב-ז) יְקוֹק מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר מִשְׁפִּיל אֶף מְרוֹמִים: כמבואר במסכת תמורה דף טז ע"א** עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה', מי שעשאו חכם לזה - עושה אותו טיפש, טיפש לזה - עושה אותו חכם, וכו' דף טז ע"א עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה', מי עושה אותו עשיר. **ולכן מבואר במסכת נדה דף ע"ב** מה יעשה אדם ויתעשר? אמר להן: ירבה בסחורה, וישא ויתן באמונה. אמרו לו: הרבה עשו כן ולא הועילו! אלא: יבקש רחמים ממי שהעושר שלו. שנאמר לי הכסף ולי הזהב. מאי קמ"ל? דהא בלא הא לא סגי. ללמדנו שצריך יושר ותפילה למי שהמון שלו.

נבואת אלישע שברגע אחד השם מעשיר:

ולדוגמה נביא את המסופר במלכים ב פרק ז (א) **וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע** שָׁמְעוּ דְבַר יְקוֹק לְהַלְלֵהוּ אֲמַר יְקוֹק פָּעַלְתָּ מִחַר סְאֵה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל בְּשֶׁעַר שְׁמֶרוֹן: (ב) **וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-לְמֶלֶךְ נִשְׁעַן עַל-יְדוֹ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה יְקוֹק עוֹשֶׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם הִיְהִיָּה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל: (ג) וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פָּתַח הַשְּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מַה אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים פֶּה עַד-מָתָנוּ: (ה) וַיְקוּמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אָרָם וַיָּבֹאוּ עַד-קִצֵּה מַחֲנֵה אָרָם וְהָנָה אִירָשָׁם אִישׁ: (ו) וַאֲדָלָי הַשְּׁמִיעַל אֶת-מַחֲנֵה אָרָם קוֹל רֶכֶב קוֹל טוֹס קוֹל תֵּיל גְּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אֲחֵיו הִנֵּה שְׂכַר-עֲלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחֲתִים וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עֲלֵינוּ: (ז) וַיְקוּמוּ וַיִּנּוֹסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת-אֲהֲלֵיהֶם וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה כְּאֲשֶׁר-הָיָה וַיִּנּוֹסוּ אֶל-נְפֹשָׁם: (י) וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שֶׁעַר הָעִיר וַיִּגְיְדוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאוּ אֶל-מַחֲנֵה אָרָם וְהָנָה אִירָשָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-הִסּוֹס אִסוּר וְהַחֲמֹר אִסוּר וְאֵהֲלִים כְּאֲשֶׁר-הֵמָּה: (טו) וַיִּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד-הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כְּלֵהֶרֶד מְלָאָה בְּגָדִים וְכִלִּים אֲשֶׁר-הִשְׁלִיכוּ אָרָם בַּחֲפֹזִם בַּחֲפֹזִם וַיִּשְׁבּוּ הַמְּלָאכִים וַיִּגְדּוּ לְמֶלֶךְ: (טז) וַיֵּצֵא הָעָם וַיָּבֹאוּ אֶת מַחֲנֵה אָרָם וַיְהִי סְאֵה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל כְּדָבָר יְקוֹק: (יז) וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת-הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-נִשְׁעַן עַל-יְדוֹ עַל-הַשְּׁעַר וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשְּׁעַר וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר דָּבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דָּבָר בְּרַדְתַּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו: (יח) וַיְהִי כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֵה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל יְהִיָּה פָּעַל מִחַר בַּשְּׁעַר שְׁמֶרוֹן: (יט) וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהָנָה יְקוֹק עוֹשֶׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם הִיְהִיָּה כְּדָבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל: (כ) וַיְהִי-לּוֹ כִּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשְּׁעַר וַיָּמָת:**

ומסופר במדרש מעשה בכהן אחד:

ומסופר במדרש תנחומא תזריע ו מעשה בכהן אחד שהיה רואה את הנגעים מטה ידו נתקפחה פרנסתו וביקש לצאת לחוץ לארץ, קרא לאשתו ואמר לה הואיל ובני אדם רגילים לבא אצלי לראות את הנגעים קשה עלי לצאת מעליהם בואי ואני מלמדך שתהיי רואה את הנגעים, אם ראית שערו של אדם שיבש המעיין שלו תהיי יודעת שלקה לפי שכל שיער ושיער ברא לו הקדוש ברוך הוא מעין בפני עצמו שיהא שותה הימנו יבש המעיין יבש השיער, אמרה לו אשתו ומה אם כל שיער ושיער ברא לו הקדוש ברוך הוא מעין בפני עצמו שיהא שותה הימנו, אתה שאתה בן אדם וכמה שערות יש בך ובניך מתפרנסים על ידך לא כל שכן שיזמין לך הקדוש ברוך הוא פרנסה בארץ לפיכך לא הניחה אותו לצאת לחוץ לארץ. **ללמדנו** שאין לאדם לחשוב שפרנסתו תלויה בנסיעתו למרחקים או בשאר השתדלויות שונות אלא תלויה היא במי שאמר והיה העולם ולכן גם אם משתדל הוא בפרנסתו ורואה ברכה והצלחה ידע ויבין שהכל מאתו יתברך והוא הזן ומפרנס לכל ויעתיר בתפלה לבורא עולם שיזמין פרנסתו ברויח ולא בצער כדי שתהיה לו אפשרות לעסוק בזמן הפנוי בתורה.

הזוג השקר והמזיק:

ועל כך כתוב במדרש תהלים (שחר טוב; בובר) מזמור ז [יא] [ז, ט] הנה יחבל און והרה עמל וילד שקר. בשעה שאמר הקב"ה לנח שיכניס שנים שנים לתיבה מכל מין ומין נכנסו כל אחד וזוגו עמו, גם השקר בא אל נח וביקשו להכנס לתיבה, אמר לו נח אינך יכול להכנס אלא א"כ תביא לך בן זוג, הלך השקר ופגש את המזיק והמפסיד, שאל אותו מהיכן אתה בא, א"ל השקר מנח בקשתי להכנס לתיבה ולא הניח לי משום שלא היה לי בן זוג, הציע השקר למזיק להיות בן זוגו, א"ל המזיק ומה תתן לי בכתובתי, א"ל השקר אני מסכים שכל רווח שבעולם שאני יעשה יבוא לידיך ותוכל להזיקו ולכלותו, הסכים ואז באו שניהם אל התיבה, אחרי שיצאו מן התיבה היה השקר עושה עסקים והמזיק הורס ומפסיד אותם, בא השקר אל המזיק ושאלו היכן כל הרווחים שהרווחתי, א"ל וכי לא הסכמנו שכל מה שאתה תעשה אני מפסיד, ומסיים המדרש על זה נאמר הרה עמל וילד שקר ע"כ. **המדרש דרך מליצה** זו מלמדנו מוסר השכל לבל יחשוב האדם

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

שיוכל לסגל ולרכוש לעצמו הון עושר במרמה ושקר שכן חלילה המארה תשלוט בעושר זה ולבסוף אינו רואה ברכה. ועל
כך אמר הנביא ירמיהו פרק יז (יא) קָרָא דָגְרָל וְלֹא יֵלֵד עֵשָׂה עֵשֶׂר וְלֹא בְמִשְׁפַּט בְּחָצֵי יָמוֹ יָמֵי עֲזָבוֹ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נֶבֶל:
מעשה בנא סאלי הברכה ראווה רק למחצית הכשרה:

ועל כך נביא מעשה שהובא בספר "מעשי למלך" על עשיר מופלג בא לפני רבינו הבבא סאלי זצ"ל לבקש ברכה בעסקיו,
 ידע רבינו שהלה עושה עושר ולא במשפט, ומשפטו חרוץ עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבונו ובאחריתו יהיה נבל
 ירמיה יז יא, נענה הבבא סאלי ואמר שמעני ואספר לך סיפור. מעשה באדם ולו דירי צאן ורפתות בקר וצוות פועלים
 שעסק בחליבה ובהפצת החלב ומכירתו והתעשר עושר רב, החליט להפליג בספינה ולראות עולם נטל ארנק מלא זהובים
 ועלה לספינה, מצא שם צבור מגוון רב שהפליג בשליחות מוסדות התורה, ואיש עושה להטוטים שנסע עם קוף
 השעשועים למצוא זירות חדשות להצגותיו, ישב העשיר על ספסל הסיפון ופתח את ארנקו ליהנות מברק הזהב, ראהו
 הקוף וזינק חטף את הארנק והניד ראשו בהתפעלות ובהתגרות. העשיר נזעק קם וזעק אבל הקוף דלג וטפס למרומי
 התורן הארנק בידיו התמקם בפסגה והביט משועשע במהומה המתחוללת, העשיר מרט את שערותיו כל רכושו נבזז
 נשדד ביקש מהמלחים להעפיל בעקבות הקוף המתריס, אמרו לו שאין סיכוי גם אם נגיע אליו הוא ידלג לחבלי המפרשים
 נזחל אחריו תוך סכנת חיים וזינק ממיתר למיתר ישימנו ללעג ולקלס ולא נרוויח דבר. ביאשו פנה לחכם אדוני הב עצה,
 נטל החכם את צרור כספי התרומות ופתחו לרווחה שהקוף יראה את נצנוץ ברק המטבעות גחן הקוף והביט בסקרנות,
 נטל החכם מטבע מהצרור והשליכו בחבטה למרגלותיו, חקוהו הקוף נטל מטבע מארנקו והטילו על הסיפון, חייך העשיר
 הבין את העיקרון הנה יושב אליו כספו, המתין להמשך נטל הרב מטבע נוסף וזרקו לרגליו, נטל הקוף דינר ואבוי זרקו
 בקשת רחבה ונפל הימה, זעקה חנוקה נפלטה מפי העשיר, החכם המשיך שמט מטבע שלישי, הפיל הקוף מטבע לסיפון
 אנקת רווחה, שמט הרב מטבע רביעית והקוף ידה את המטבע בקשת רחבה המימה לפלצות לב העשיר, מטבע חמישית
 לסיפון מטבע ששית לים, עצור בקש העשיר מהרב התלבט אם יעצור את התהליך אולי יאבד הכל ואולי ישוב הכל לידי
 אם ימשיך יזכה בחצי רכושו ויאבד בוודאות את חציו קשה ההכרעה, אבל למה הוא עושה זאת התפרץ למה הוא שומט
 מטבע אחת לסיפון ומיידה את השנייה לים, מניין לי לדעת ענה הרב אמור לי כיצד עשית את עשרך, רשת מחלבות לי
 והפצת חלב ענה, ואתה מוהל אותו במים חקר הרב, הודה העשיר התנצל כמו כולם, ומוכר במחיר מלא כחלב טבעי
 הסיק הרב שתיקה כהודאה, אם כן מה תרצה כספך מושב לך במלואו החצי השני הוא כסף העושק ואינו שלך, את
 הברכה סיים רבינו בחיוך מוכן אני להעניק רק לחצי האחד.

מעשה שהיה עם החלבן כיצד פעמים האדם מזיק לעצמו:

מעשה שהיה עם החלבן שתלו הודעה על דלת ביתו הנך מוזמן למשפט ביום שלישי הקרוב, הוא היה איש ישר שהתנהג
 תמיד בנאמנות ובמוסריות אף פעם לא שיקר או גנב הוא לא ידע למה מזמינים אותו למשפט, אבל האופה ידע כיון
 שהאופה היה רגיל לקנות חמאה וגבינה מהחלבן המקומי והשתמש בהם לאפיה, יום אחד עלה בו החשד שגושי החמאה
 שהחלבן מוכר לו שוקלים פחות מקילו למרות שהחלבן מצהיר שכל גוש שוקל קילו בדיוק לא פחות ולא יותר, האופה
 החליט לבדוק את העניין ובמשך תקופה הוא שקל בעקביות כל גוש של חמאה שקנה מהחלבן והוא אכן גילה שגושי
 החמאה שוקלים פחות מקילו לפעמים תשע מאות גרם לפעמים שמנה מאות גרם, האופה היה נזעם מרמים אותי הוא
 אמר לאשתו בכעס אני לא אבליג על זה הוא ניגש אל השופט המקומי והתלונן על מעשיו של החלבן, חייבים להעלות
 אותו לדין אמר האופה אי אפשר לאפשר לו לרמות את כל תושבי הכפר אנשים סומכים עליו, עוד באותו יום תלה שליח
 בית המשפט המקומי הזמנה לדין על פתח ביתו של החלבן, החלבן הגיע לבית המשפט רועד ונפחד הוא מעולם לא ראה
 את בית המשפט ומעולם לא דיבר עם השופט שהטיל אימה על כל תושבי הכפר, אני מניח שיש לך משקל מדויק במחלבה
 פתח השופט את הדין, לא כבודו אמר החלבן אין לי משקל, אז איך בדיוק אתה שוקל את החמאה שאתה מוכר לאופה
 האם אתה סתם כך מחליט שזה קילו הרעים השופט בקולו, חס וחלילה אדוני השופט אני איש ישר לעולם לא עלה על
 דעתי לעשות כזה דבר, פשוט מאוד בניתי לעצמי מין משקלי מאזניים כאלו שאתה צריך לשים משקולת בצד אחד כדי
 שתאזן את החמאה שבצד השני השופט הנהג בראשו בהבנה, והחלבן המשיך בכל יום כשאני בא לשקול את החמאה
 עבור האופה אני מניח בצד השני של המשקלות כיכר לחם של קילו שאותו אני קונה בבוקר מהאופה, וכך אני יודע כמה
 חמאה עלי לתת לו כדי שיצא קילו בדיוק, השופט חזר על דבריו של החלבן אתה בעצם אומר לנו שכמות החמאה שאתה
 נותן שווה למשקל הכיכר שהאופה נותן לך, בדיוק כבודו אמר החלבן ופני האופה חפו.

מוסר השכל:

עלה בידינו ללמוד מפרשתנו כי אדם שרוצה להצליח ולהעשיר הוא רק כאשר נושא ונותן באמונה וביושר כמאמר דוד כי
 והעושר והכבוד מלפניך ובידך הכל ובידך לגדל ולחזק לכל, והוא משפיל ומרומם מוריש ומעשיר, וכל העושה עושר ולא
 במשפט רח"ל בחצי ימיו יעזבונו או הוא עוזב את העושר או העושר עוזב אותו, וגורם לעצמו וליוצאי חלציו אשר ניזונים
 מממון זה צרות ומחלות ואינו מצליח בחינוכם של בניו, ושים לנגד עיניך דברי חז"ל שאמרו שאדם נולד ביד קמוצה כי
 רוצה לקחת הכל בשבילו ולכבוש את העולם, אולם בשעת פטירתו ידו פתוחה כי הוא משאיר הכל אחריו, לומר שלא
 הצליח לקחת כלום, וכן לא יבטל תורה ותפילה לצורך הרחבת פרנסתו כי לא יועיל מאומה, ולזאת אשרי מי שנותן דעתו
 להיות זהיר וזוהר ברכוש חברו ואפילו בפרוטה שלא יתבע על כך כמבואר, ובזה כל מעשיו ומצוותיו זכות שנעשו בהיתר
 ולא באיסור וזוכה לשפע ברכה והצלחה אמן.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה מרדכי מלכא